Rok V^ty^ Nr. 1. Kraków, dnia 22 Maja. Rok 1877.

Wychodzi w Krakowie
co tydzień przez czas pory zdrojowo-kąpielowéj.

Biuro Redakcyi i Administracyi
W KRYNICY
w c. k. Zakładzie Zdrojowym.

Prenumeratę miejscową przyjmuje Administracya **„Czasu"** w Krakowie, gdzie także dostać można pojedynczych Numerów **„Krynicy."**

KRYNICA

Tygodnik poświęcony ojczystym Zakładom zdrojowo-kąpielnym.

Redaktor
Dr. MICHAŁ ZIELENIEWSKI
Lekarz Rządowy c. k. Zakładu Zdrojowego w Krynicy.

Prenumerata wynosi
w Krakowie na miejscu 1 złr.
w Monarchii austryacko-węgierskiej z przesyłką pocztową . . . . . 1 złr. 20 c.

Numer pojedynczy . . . — 6 „

Należytość za prenumeratę lub za umieszczenie ogłoszeń odsyłać należy **franco** do **Biura Administracyi.**

Słowo wstępne.

Oto obecnie piąty rok istnienia „Krynicy", czasopisma znanego już Szanownym Czytelnikom z jego celu i zadania, z jego zasad i dążności. Nieodstąpimy bynajmniéj od nich i w tegorocznym roczniku, bo nie sprzeniewierzymy się naszéj zasadzie: *służyć poczciwie ofiarą naszéj pracy ojczystym zdrojowiskom*, ale owszém najwierniéj przy niéj nadal wytrwamy.

Świadomi celu i zadania naszéj pracy, a wzbogaceni doświadczeniem, têm snadniéj i têm godniéj jéj dokonamy; bo ją nam ułatwi coraz to powszechniéjsze przekonanie o ważności zdrojowisk pod względem: medycznym, humanitarnym i narodowo-ekonomicznym; coraz to ogólniejsze uznanie wszechstronnego pożytku ojczystych zakładów zdrojowych: dla ukochanego kraju naszego, dla cierpiących i dla umiejętności; tudzież gorące zajmowanie się sprawą naszych zakładów zdrojowo-kąpielnych i naukowa opieka doznawana od Komisyi Balneologicznéj, świeżo wskrzeszonéj w Towarzystwie Lekarskiém Krakowskiém.

Mamy przeto niepłonną nadzieję, iż wszystko, co dotyczy ojczystych zdrojowisk, obudzi uwagę myślącéj Publiczności krajowéj.

Ułatwiać wszechstronne poznanie i ścisłe ocenianie naszych zakładów zdrojowych — obznajamiać ze skutkami wód lekarskich ojczystych — ujawniać spełnione ulepszenia a naglące potrzeby naszych zdrojowisk — być tłumaczem uzasadnionych życzeń a nawet słusznych zażaleń Publiczności względem naszych zdrojowisk: oto zadanie i cel czasopisma **„Krynica."**

Treścią zatem tygodnika **„Krynica"** będą:

1) Artykuły dotyczące ogólnych spraw naszych zakładów zdrojowo-kąpielowych.
2) Naukowo-popularne opisy zdrojowisk i kąpielisk krajowych.
3) Obrazy ruchu i postępu ojczystych zdrojowisk.
4) Rozprawy o Klimatologii ojczystych zakładów zdrojowo-kąpielowych.
5) Kronika bieżących wiadomości o zakładach zdrojowo-kąpielowych.
6) Korespondencye ze zdrojowisk i kąpielisk krajowych.
7) Życiorysy osób zasłużonych w dziedzinie ojczystéj Balneologii, Hydrologii i Klimatologii.
8) Ustępy z Dyetetyki zdrojowo-kąpielnéj.
9) Liczebne wykazy ruchu gości zdrojowych w naszych zdrojowiskach — tudzież listy gości w Krynicy bieżącego roku przebywających.
10) Ojczysta Bibliografia balneologiczna.
11) Ogłoszenia płatne.

Szczere nasze przywiązanie do wszystkich ojczystych zdrojowisk, jak poprzednio omijało tak i nadal wykluczy z naszego czasopisma: wszelkie o nich nieuzasadnione przechwałki, wszelaką stronniczość, a têmbardziej wszelką osób lub przedmiotów zdrojowych dotyczącą polemikę. Tylko prawdą a pracą osięgnąć chcemy spełnienie naszego zadania — i zjednać pomyślność ukochanym naszym zdrojowiskom!

TREŚĆ SPRAWOZDANIA
za rok 1876
O C. K. ZAKŁADZIE ZDROJOWYM W KRYNICY

podał

Dr. Zieleniewski.

I.
Część statystyczna.
1.

Zgodnie z „Listami gości" przez c. k. polityczną Inspekcyę zdrojową w tygodniku „Krynica" z r. 1876 drukiem ogłoszonemi, bawiło podczas pory zdrojowéj 1876 r. w c. k. Zakładzie zdrojowo-kąpielowym Krynicy 2055 osób, składających drużyn 1065.

Ponieważ jednak powyższe cyfry odnoszą się jedynie do osób w księdze meldunkowéj zamieszczonych, ale nie obejmują bynajmniéj gości chwilowo w Zakładzie bawiących, jakoto: turystów, gości swoje rodziny odwiedzających, lub osób dla zwiedzenia Zakładu krótki czas tutaj przebywających, a tych kategoryi osób najmniéj 350 do 400 p. r. chwilowo w Krynicy bawiło; nadto ponieważ nie mała ilość gości dla kuracyi przebywających, uchylała się od zameldowania i w Listach drukowanych nie znachodzi się; przeto ogólna cyfra osób w roku 1876 podczas pory zdrojowéj w Krynicy przebywających, bezsprzecznie około 2500 wynosi.

2.

Co do miejscowości, z któréj wspomnieni goście zdrojowi pochodzili, zgodnie z urzędowym wykazem c. k. Zarządu zdrojowego (z dnia 16 listopada 1876 roku L. 1720) było:

	Rodzin	Mężczyzn	Kobiet	Dzieci	Razem osób
Z Królestwa Galicyi i W. X. Krakowskiego . .	622	317	729	221	1267
„ innych krajów koronnych	5	5	—	—	5
„ Królestwa Czeskiego	1	1	1	—	2
„ Tyrolu	1	1	—	—	1
„ Morawy	1	1	—	—	1
„ Bukowiny	5	5	3	1	9
„ Królestwa Węgiersk.	12	13	5	2	20
„ Królestwa Polskiego i z różnych Gubernij Cesarst. Rosyjskiego	407	169	459	105	733
„ X. Poznańskiego . .	8	8	2	1	11
„ Królestwa Włoskiego	1	1	—	—	1
„ Rumunii	2	2	2	1	5

3.

Jak dawniéj tak i 1876 r. ogłaszano drukiem „Listę gości zdrojowych“.— Czternaście tego rodzaju wykazów, w tygodniku „Krynica“ ogłaszanych, stanowi historyczny materyał do statystyki tutejszego zdrojowiska, dając niezaprzeczony dowód, iż osoby wszelkiego stanu, nawet z bardzo odległych stron świata, szukały poratowania swego zdrowia u zdrojów krynickich.

4.

Podczas tegoroczném pory zdrojowéj, oprócz piszącego niniejsze Sprawozdanie, 31 pp. Lekarzy odwiedziło Krynicę.

Odpowiednio do miejsca stałego swego pobytu, było z **Krakowa** 5 Doktorów, a mianowicie: Dr. Blatteis, Dr. Dobrowolski, Dr. Skórczewski i Dr. Zduń — z **Galicyi** było 10 pp. Lekarzy, a mianowicie: ze **Lwowa** Dr. Janda, Dr. Merczyński i Dr. Taschmann, c. k. lekarz pułkowy — z **Przemyśla** Dr. Mossor i Dr. Haszczyc — z **Gorlic** Dr. Wroński — ze **Sokala** Dr. Broniowski — ze **Stanisławowa** Dr. Wolański — z **Brzeżan** Dr. Serkowski i z **Muszyny** Dr. Stamowski, lekarz kolei żelaznéj Tarnowsko-Leluchowskiéj.

Z **Królestwa Polskiego** tudzież z różnych gubernij Cesarstwa Rosyjskiego bawiło tutaj 17 lekarzy, a mianowicie z **Warszawy**: Dr. Belke, Dr. Chmielewski, Dr. Humpen, Dr. Kwaśnicki, Dr. Karwowski, Dr. Jodko-Narkiewicz, Dr. Rose, były Prof. Uniwers. warszaw., Dr. Stummer, Dr. Szyszło, Prof. Dr. Tyrchowski, Dyrektor Kliniki Akuszeryi Uniwer. warszaw. i Dr. Thieme.

Z **Bendzina** Dr. Wodnicki — z **Radomia** Dr. Płużański i ze **Soczewki** Dr. Markiewicz.

Z **Litwy**, a mianowicie: z **Wilna** bawił Dr. Adamowicz, Prezes cesars. medyczn. Towarzystwa Wileńskiego i Dr. Hryniewicz.

Z **Wołynia** w szczególności z **Równego** był Dr. Morkiewicz.

Dla poratowania własnego zdrowia przebywało tutaj tamtego roku 6 Lekarzy.

W celu zwiedzenia tutejszego zakładu i obejrzenia jego urządzeń, było zeszłego roku w Krynicy 19 Lekarzy.

Wyłącznie dla praktyki lekarskiéj bawili tutaj: Dr. Blatteis, Dr. Dobrowolski, Dr. Skórczewski i Dr. Zduń; wszakże i inni pp. Lekarze jakoto: Dr. Mossor, Dr. Szyszło i Prof. Dr. Rose nie uchylali się od praktyki lekarskiéj.

5.

Czynność miejscowéj apteki w Krynicy wykazuje podczas świeżo ubiegłéj pory zdrojowéj: wyekspedyowanych recept 2856; rozprzedanych wód lekarskich tak krajowych jakoteż zagranicznych 3266 flaszek, oboje wyłącznie dla gości krynickich dostarczane; nadto tutejsza apteka rozprzedała wyciągu z igliwia na kąpiele balsamiczne 147 flakoników, pastylek zaś krynickich 1477 pudełek, w każdém po 40 sztuk.

Rozsyłka zatem przetworów balneoterapeutycznych krynickich ustawicznie wzrastając, niemal podwoiła się od roku przeszłego, z czego naturalny wniosek, iż wziętość wód krynickich oczywiście wzrasta, a nie maleje.

6.

Dla okazania ruchu w łazienkach krynickich przytaczamy, iż w r. 1876 udzielono tutaj ogółem 35365 kąpiel mineralnych, a mianowicie:

kąpiel mineralnych waniennych I klasy	8198
„ „ „ II „	15782
„ „ „ „ „ bezpłatnie	1050
„ „ „ dla dzieci . . .	258
„ borowinowych dla dorosłych	4956
„ „ „ dzieci	25
„ „ bezpłatnie dla dorosłych . .	113
„ „ na ręce (Moorhandbad) . .	33
„ „ „ nogi (Moorfussbad) . .	6
„ natryskowych ogólnych	276
„ balsamiczno-igliwiowych	122
„ gazowych (z kwasu węglowego)	24
„ parowych	7
„ nasiadowych	3052
„ zaś rzecznych udzielono	1016

Ogółem udzielono kąpiel 35365.

(C. d. n.)

VADEMECUM

dla podróżujących

DO

ZAKŁADU ZDROJOWEGO W KRYNICY.

Położenie. Krynica wraz ze swym Zakładem zdrojowym leży w Karpatach galicyjskich, 589,9 metrów n. p. m., pod 38,37⁰ szerokości, a pod 49,24⁰ długości geograficznéj.

Klimat. Mimo znacznego nad poziom wyniesienia, tutejszy klimat wogóle jest łagodny, z powodu osłonienia

Zakładu zdrojowego wysokiemi wzgórzami od północy i zachodu, a rozłożenia się całéj doliny zdrojowéj na południe. Powietrze istnie górskie, nader czyste, jędrne, ożywcze, bogate w ozon i wzmacniające. Średnia miesięcy letnich ciepłota wynosi: w Czerwcu + 13,3°, w Lipcu + 14,1°, w Sierpniu +13,7°, a we Wrześniu + 13,2° R.

Środki balneoterapeutyczne. Dwa główne zdroje alkaliczno-żelaziste, z tych **szczawa krynicka jest wapienno-żelazistą, a szczawa słotwińska jest sodowo-magnezyowo-żelazistą,** obie nadzwyczaj bogate w kwas węglowy wolny.

Oprócz powyższych dwóch głównych źródeł, jest tutaj **13 innych zdrojów mineralnych**, z których **5 nowo ocembrowanych służą do użycia.**

Kąpiele mineralne gazowo-żelaziste, urządzone według metody Schwartza ze wszelkiemi odmianami, jako kąpiel: **wanienna, natryskowa i nasiadowa — kąpiele żelazisto-borowinowe, ogólne i częściowe — kąpiele gazowe z rodzimego kwasu węglowego — łaźnia parowa słowiańska — kąpiele balsamiczno-igliwiowe** — tudzież zakład **kąpieli rzecznych** wspólnych w zbiorniku i natryskowych.

Skład wszelkich wód mineralnych zamiejscowych i wszystkich leczniczych dodatków do kąpiel.

Przetwory mleczne, jakoto: serwatka, żętyca i kumys.

Wyrób pastylek krynickich i ekstraktu igliwiowego na kąpiele balsamiczne.

Leczenie elektrycznością, przyrządami pneumatycznemi i inhalacyjnemi.

Gymnastyka lecznicza.

Pora zdrojowa od 15 Maja do 30 Września.

Ogólne wskazania do użycia wód krynickich: ogólne i bezpośrednie osłabienie z otrętwieniem ustroju połączone; lubo i mniejszy stopień drażliwości nerwowéj, pochodzący z podupadłego wytwarzania się krwi lub z osłabienia narządu nerwowego, użycia wód krynickich wogóle nie wyklucza. Szczawy krynicka i słotwińska silnie pochłaniają kwasy żołądkowe, wytwarzają krew, podnoszą jéj ożywczość, utrwalają ustalenie (consolidatio) całego ustroju, polepszają trawienie, uspakajają czynności nerwowe i działają na wydzielenie moczu, są przeto zbawienném lekarstwem we wszystkich kierunkach najważniejszych czynności ustroju.

Wskazania szczegółowe: niedokrewność, blednica, wodnica i gnilec, tudzież ich następowe objawy — przewlekły nieżyt żołądka i jelit prosty, lub z nadżerkami, a nawet z owrzodzeniem przyślużni narządów trawienia połączony — wrzód żołądka przedziurawiający — uporczywe nieżytowe biegunki i ich następstwa — otwarte krwawnice kiszki stolcowéj — nieżyty układu płciowego na osłabieniu oparte — białe upławy — wszelkie nieprawidłowości czyszczeń miesięcznych z niedokrewności pochodzące — atoniczne krwotoki macicy — skłonność przyrodnia do poronień — liczne cierpienia nerwowe na niedokrewności lub na przewlekłym nieżycie żołądka albo jelit oparte — rwa twarzy — połowiczny ból głowy — macinnica i śledziennica — krzywica ze wszelkiemi jéj odmianami i następstwami — otrętwiałe zołzy — przewlekły gościec — atoniczny wiąd rdzenia pacierzowego — przewlekła odmiana choroby Brigtha i z niéj pochodzące oligemiczne obrzęki i nacieki — zakażenie malaryczne — powolne uzdrowienia (rekonwalescencya) po obłożnych chorobach jakoto: po durze, czerwonce, cholerze i t. p. — osłabienia po mnogich porodach lub po długiém karmieniu.

Pomieszkań (669 **pokojów**) wielki wybór **w 3 hotelach, w 11 domach rządową i 55 prywatną własnością będących — 7 publicznych restauracyj** — mnóstwo domowych kuchni i **jedna Caffée restaurante.**

Podróż do Krynicy ułatwiają codzienne pociągi **kolei żelaznéj Tarnowsko-Leluchowskiéj** — tudzież **omnibusy ze stacyi Muszyna-Krynica** do samego Zakładu zdrojowego dojeżdżające.

Kierunek podróży i rozkład jazdy uwidocznia wyszczególnienie ceny jazdy od osoby.

W samym Zakładzie zdrojowym: Urząd pocztowy i Stacya telegraficzna.

Cennik pomieszkań w domach rządowych.

Ceny dzienne:

Pod „Orłem“			Pod „Trąbką“			Pod „Szwajcarem“			Pod „Zamkiem“			Pod „Topolami“			Pod „Jeleniem“			W gmachu łaziebnym			Pod „Potokiem“		
Numer	złr.	kr.	Numer	złr.	kr.	Numer	złr.	kr.	Numer	złr.	kr.	Numer	złr.	kr.	Numer	złr.	kr.	Numer	złr.	kr.	Numer	złr.	kr.
1, 2 i 3			1 i 2	1	50	1	1	20	1 i 2	1		1 i 2	2	30	1 i 2	2		1	1	30	1 i 2	1	20
z przed-			3		80	2		70	3		90	3 i 4	2	50	3 i 4			2	1	30	3 i 4	1	20
pokojem			5 i 6	2	50	3	1	20	4		90	5 i 6	2	50	z kuchnią	1	60	3	1		5 i 6	1	30
i kuchnią	5		7 i 8	2	50	4		70	6		60	7	1	20				4	1	20	7 i 8	1	10
4 i 5	3	50	9		60	5 i 6	2	50	7	1		8	1	20				5 i 6	2	30	9		45
6 i 7	1	80	10		50	7	1		10		90	9	1	40				7	1	20	10		10
8 i 9			11	1		8 i 9	2	50	11		90	10		60				8	1	20	11		45
z przed-			12 i 13	2		10		50	12		90	11		60				9 i 10	2		12		25
pokojem	3		14	1	20	11		50	13		90							11	1				
10	1		15 i 16	2		12		70	14		90							12	1				
11	1		17		20				15		80							13	1				
12	1	20	18		30				16		90							14	1				
			19		40				17 i 28	1	80												
									19, 20, 21, 22 i 23	bezpłatnie dla ubogich.													
									24		40												
									25	1													
									26	1													
									27	1													

UWAGA. Od 15go Maja do 14go Czerwca, tudzież od 15go Września do końca pory zdrojowéj, zniża się czynsz mieszkalny *o trzecią część ceny taryfowéj.*

Cennik kąpiel mineralnych.

Kąpiel mineralna wanienna metodą Schwartza ogrzewana dla dorosłych Kl. I. —.80 c.
„ „ „ „ „ II. —.60 „
„ „ „ dziecięca . . . . . —.35 „
„ „ „ żelazisto-borowinowa dla dorosłych 1.30 „
„ „ „ „ dla dzieci . —.80 „
„ „ borowinowa na nogi lub ręce . —.30 „
„ „ nasiadowa . . . . —.25 „
„ mineralna natryskowa ogólna . . . . —.70 „
Kąpiel gazowa (z kwasu węglowego) . . . . —.30 „
„ parowa (łaźnia słowiańska) . . . . . —.70 „
„ rzeczna w zbiorniku lub natryskowa . . —.10 „
Za dodatek 2 Litrów wywaru z igliwia na kąpiel balsamiczną . . . . —.10 „
Za użycie prześcieradła kąpielnego . . . . . —.10 „
„ „ ręcznika kąpielnego . . . . —. 6 „
Opłata zdrojowa od osoby (dzieci do lat 10 uwolnione) . . . . 2.— „
Składka na muzykę od osoby (dzieci do lat 10 uwolnione) . . . . 2.50 „

Cennik wód mineralnych krynickich.

Za 1 skrzynię o 40 flaszkach wody mineralnéj krynickiéj „ lub słotwińskiéj płaci się na miejscu w Krynicy . . . . Złr. 8 c. —
Za 1 skrzynię o 20 flaszkach . . . . . „ 2 „ 20
Biorącym w 1 roku od 15 do 20 skrzyń odstępuje się rabat 5%
„ „ „ 30 „ 59 „ „ 6%
„ „ „ 60 „ 79 „ „ 7%
„ „ „ 90 „ 149 „ „ 10%
„ „ „ 150 „ i t. d. „ „ 12%
Za 50 klgr. borowiny kąpielnéj . . . . c. 70.

Kierunek podróży do Krynicy.

	Za bilet jazdy od osoby. Kls. 1.	Kls. 2.	Kls. 3.
Z Krakowa koleją żelazną przez Bochnią, Tarnów, Nowy i Stary Sącz do **stacyi Muszyna-Krynica** (wyjazd do Krakowa codziennie rano o godzinie $10^1/_2$, tudzież wieczorem we wtorek i piątek o godzinie 9)	Zł. c. 12· 8	Złr. c. 8·67	Złr. c. 5·57
Z Warszawy do Krynicy przez Kraków, Bochnią, Tarnów, Stary i Nowy Sącz do stacyi Muszyna Krynica	15· 4 Rbl. k. 9·96	10·88 Rbl. k. 7·48	6·82 Rbl. k. 3·73
Z Poznania do Krynicy przez Wrocław, Opole i Kraków . .	Złr. c. 15· 4 Mr. pf. 36·25	Złr. c. 10·88 Mr. pf. 27·20	Złr. c. 6·82 Mr. pf. 18·15
Ze Lwowa do Krynicy przez Przemyśl, Rzeszów, Tarnów (dziewięć razy tygodniowo) . . .	Złr. c. 26·14	Złr. c. 19·28	Złr. c. 11·11

KRONIKA WIADOMOSCI BIEŻĄCYCH

O ZDROJOWISKACH KRAJOWYCH.

Krynica. Dowiadujemy się z pewnego źródła, iż Dr. DOMAŃSKI, Docent nauki o chorobach nerwowych i Elektroterapii w Uniwers. Jagiell., autor dzieła „Wykład Elektroterapii. Warszawa 1876“, a zaszczytnie znany z mnogich swych prac w literaturze lekarskiéj i w praktyce chorób nerwowych, zamierza t. r. w zdrojowisku krynickiém otworzyć zakład inhalacyjno-pneumatyczny i elektroterapeutyczny, podając sposobność korzystania ze swéj specyalności i bogatego swego doświadczenia chorym, wspomnionego rodzaju leczeń potrzebującym.

* * *

Krynica. Dzięki Wysokiéj c. k. Dyrekcyi lasów i domen zdrojowiskiém Krynicy zarządzającéj, zaprowadzoną została od d. 5 Kwietnia r. b. w tutejszym Zakładzie zdrojowym stała stacya meteorologiczna, a statecznie odtąd wykonywane tutaj spostrzeżenia meteorologiczne, podawane będą do powszechnéj wiadomości w „Sprawozdaniach Komisyi Fizyograficznéj Akademickiéj“, corocznie drukiem ogłaszanych.

* * *

Krynica. Do instytutów lekarskich i dobroczynnych co roku bezpłatnie wodami mineralnemi krynickiemi obdarzonych, tego roku należy: Szpital dla dzieci Ś. Ludwika, tudzież Zgromadzenie Sióstr Felicyanek w Krakowie; albowiem Ministerstwo Rolnictwo poleciło udzielić tego roku bezpłatnie wspomnionemu Szpitalowi 100, a Zgromadzeniu Sióstr Felicyanek 200 flaszek wód mineralnych Krynickich.

* * *

Krynica. Dla wygody podróżnych, pragnących na krótki czas zwiedzić tutejszy Zakład zdrojowy, zaprowadził Zarząd kolei Tarnowsko-Leluchowskiéj na czas pory kąpielowéj sprzedaż biletów jazdy dla osób (ważnych na 3 do 5 dni) za połowę ceny, to jest, iż tenżesam bilet służy do jazdy tam i napowrót w oznaczonym czasie.

* * *

Iwonicz. Ze wszystkich Zakładów zdrojowych galicyjskich najpierwszy Iwonicz urządził tamże szpital zdrojowy dla ubogich, leczenia wodami iwonickiemi potrzebującech, który z d. 1 Czerwca r. b. ma być do użytku publicznego oddany.

* * *

Komisya Balneologiczna krakowska urządza na tegorocznéj wystawie rolniczo-przemysłowéj we Lwowie, oddzielny pawilon dla pomieszczenia w nim wód lekarskich krajowych, wyrobów z nich otrzymanych i wszelkich innych okazów zdrojowo-kąpielnych. Do udziału w rzeczonéj wystawie przystąpiły dotychczas: **Krynica, Iwonicz, Rabka, Szczawnica, Truskawiec** i **Żegiestów.**

Główny Redaktor *Dr. Michał Zieleniewski.*
Redaktor odpowiedzialny *Józef Łakociński.*

W drukarni „CZASU“ w Krakowie. Nakładem c. k. Zarządu Zakładu Zdrojowego w Krynicy. Rządca drukarni *Józef Łakociński.*